

Militaire of morele herbewapening?

Column, Ignace Demaerel, juni 2026

Sinds de oorlog in Oekraïne en de druk van Trump op de NAVO-landen leven we in tijden van serieuze militaire herbewapening: van 2% naar 5% van ons BBP is een enorme stap, zeker in tijden van begrotingsmoeilijkheden. Er klinken weinig protesten tegen. Nochtans, als België dit effectief zou doen – wat uiteraard niet direct en 100% zal gebeuren – zou dat €18 miljard extra per jaar betekenen, zijnde ruim €1.500 per inwoner per jaar.

Bestaat er echter een alternatief? Ooit gehoord van 'morele herbewapening'? Nog niet zo lang geleden was dit een invloedrijke, wereldwijde beweging die door presidenten en koningen geprezen werd. Het is een bijzonder verhaal dat ook vandaag zeer inspirerend kan zijn. Deze organisatie – 'Moral Re-Armament' (MRA) – werd gestart door Frank Buchman (1878-1961), een zeer visionair man en pionier op hoog niveau. Zijn basisovertuiging was dat de wortel van politieke crisissen in wezen moreel is en dus met morele wapens aangepakt moet worden.

Frank Buchmans unieke bijdrage aan wereldvrede begon met een persoonlijke levenservaring. Hij was toen Luthers predikant in Pennsylvania (VS), maar na een pijnlijk conflict met zijn bestuur reisde hij in 1908 naar de Keswick conferentie (VK). Daar kreeg hij een zeer diepe godservaring en voelde een onweerstaanbare aansporing om die bestuursleden te vergeven en ook aan hen vergeving te vragen voor zijn eigen koppigheid. Hij ervoer 'aan den lijve' de transformerende kracht van verzoening! Dit evangelische principe zou hij later van het individuele niveau transponeren naar de internationale politiek.

Buchman predikte de allerhoogste morele waarden die hij samenvatte als 'de vier absoluten': absolute eerlijkheid, zuiverheid, onbaatzuchtigheid en liefde. Het gaf hem véél geloofwaardigheid. Hij had ook een gave om met hooggeplaatste leiders relaties op te bouwen. Zo ontmoette hij in 1915 in India vele malen Gandhi en Tagore. Hij sprak er soms tot 60.000 mensen. Tussen 1916 en 1918 werd hij in China bevriend met Xu Qian, die later eerste minister werd. Vanaf 1924 ook met koning George II van Griekenland en koningin Maria van Roemenië. In 1932 en 1933 probeerde hij Hitler te ontmoeten, in de hoop hem te bekeren – helaas zonder succes. In 1934 stond Buchman op de voorpagina van de kranten in Noorwegen en in 1935 in Denemarken. Ook de oprichting van de Anonieme Alcoholisten (1935) was een directe vrucht van zijn beweging die sinds 1928 'Oxford Group' heette en duizenden leden telde.

In 1938, te midden van de groeiende oorlogsdreiging en de algemene herbewapening, lanceerde Buchman de 'Spiritual and Moral Re-Armament', waarmee hij niets minder dan 'een spirituele revolutie' beoogde. Een crisis moet bij de wortels aangepakt worden: het herstel van vertrouwen, dialoog, vergeving, liefde en verzoening. Zowel het fascisme als het communisme hadden volgens hem hun wortels in het materialisme – wat hij de grootste vijand van de democratie noemde.

Buchmans inspanningen werden tijdens de oorlogsjaren in de VS erg gewaardeerd door president Franklin Roosevelt, en in 1943 ook door (toen nog senator, later president) Harry Truman. In 1946 kocht de MRA een groot hotel in Caux (Zwitserland) als een centrum van Europese verzoening na de verscheurende oorlogsjaren.

Daar ontmoetten de Duitse bondskanselier Konrad Adenauer en de Franse minister van Buitenlandse Zaken Robert Schuman elkaar veelvuldig. Uit de persoonlijke vriendschap tussen deze twee - beide diepgelovige katholieken - ontstond in

1951 de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS), waaruit later de Europese Unie groeide. Schuman was ervan overtuigd dat het evangelische principe om je vijand lief te hebben ook in de internationale politiek moest en kon toegepast worden. Het heeft tot op vandaag Europa diepgaand veranderd.

F. Buchman en R. Schuman in 1953

Na 1950 heeft de MRA nog een beslissende rol gespeeld in andere internationale verzoeningsprocessen: hooggeplaatste Japanse delegaties gingen in de VS en zeven andere Aziatische landen hun excuses aanbieden voor de wandaden in W.O II. Ook later bleef de MRA

actief in verschillende processen van dekolonisatie. In 1956 bedankte koning Mohammed V van Marokko Buchman uitdrukkelijk voor zijn rol hierin, alsook president Bourguiba van Tunesië en president Makarios in Cyprus.

Buchmans ideeën bleven dezelfde: "De kernproblemen in de wereld van vandaag zijn oneerlijkheid, egoïsme en angst – bij mensen en, bijgevolg, bij naties. Wanneer ze zich vermenigvuldigen, leiden ze tot echtscheidingen, criminaliteit, werkloosheid, terugkerende depressies en oorlog... Geestelijk herstel moet voorafgaan aan economisch herstel. Politieke of sociale oplossingen die deze kernproblemen niet aanpakken, schieten tekort... Iedereen wil dat de ander verandert, maar iedereen wacht tot de ander de eerste stap zet." "We hebben een kracht nodig die sterk genoeg is om de menselijke aard te veranderen en bruggen te slaan tussen de ene mens en de andere, tussen de ene groep en de andere. Alleen God kan de menselijke natuur veranderen."

Het effect van al dat verzoeningswerk was soms zichtbaar, maar vaak ook niet. Hoeveel impact die ene man op de wereldgeschiedenis gehad heeft, is 'only known to God'. Hij kreeg hoge onderscheidingen en werd tweemaal genomineerd voor de Nobelprijs voor de Vrede. In 2017 werd de documentaire 'The Man Who Built Peace' gewijd aan zijn leven en werk.

Vandaag heeft onze - opnieuw door oorlog bedreigde en verscheurde - wereld misschien nog méér dan ooit tevoren een diepe behoefte aan een geestelijke en morele heropleving. Wie kijkt dieper naar de (toxische) spirituele wortels? Dat de crisissen en conflicten beginnen bij individuen zien we voor onze ogen gebeuren: Hitler, Stalin, Mao, Kim Yong-Un, Poetin...

Frank Buchman vond zijn inspiratie voor verzoening in de bergrede van Jezus. En hij had een sterk persoonlijk moreel gezag en charisma door zijn eigen levenswandel. Daardoor kon hij leiders uit vele politieke fracties of kerkelijke stromingen verenigen op een hoger niveau, en tegelijk diep respect afdwingen bij andersgelovigen en niet-gelovigen.

Waar zijn de Buchmans vandaag? Wie heeft gelijkaardige morele autoriteit? In 2001 veranderde de MRA haar naam in 'Initiatives of Change' en is nu interreligieus en pluralistisch. Haar identiteit en 'kleur' zijn vervaagd, en daarmee is de sterke drive ook 'horizontaal' geworden en verzwakt. Ze werkt vandaag nauw samen met de VN, en moet haar projecten dus 'voor iedereen aanvaardbaar' maken - waardoor ze nauwelijks morele autoriteit heeft of geloofwaardigheid en impact.

Een nieuwe morele herbewapening zou onze wereld honderden miljarden besparen en talloze mensenlevens. Een collectieve bekering begint bij dappere individuen. Wie neemt de fakkel van Buchman over...?

